

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

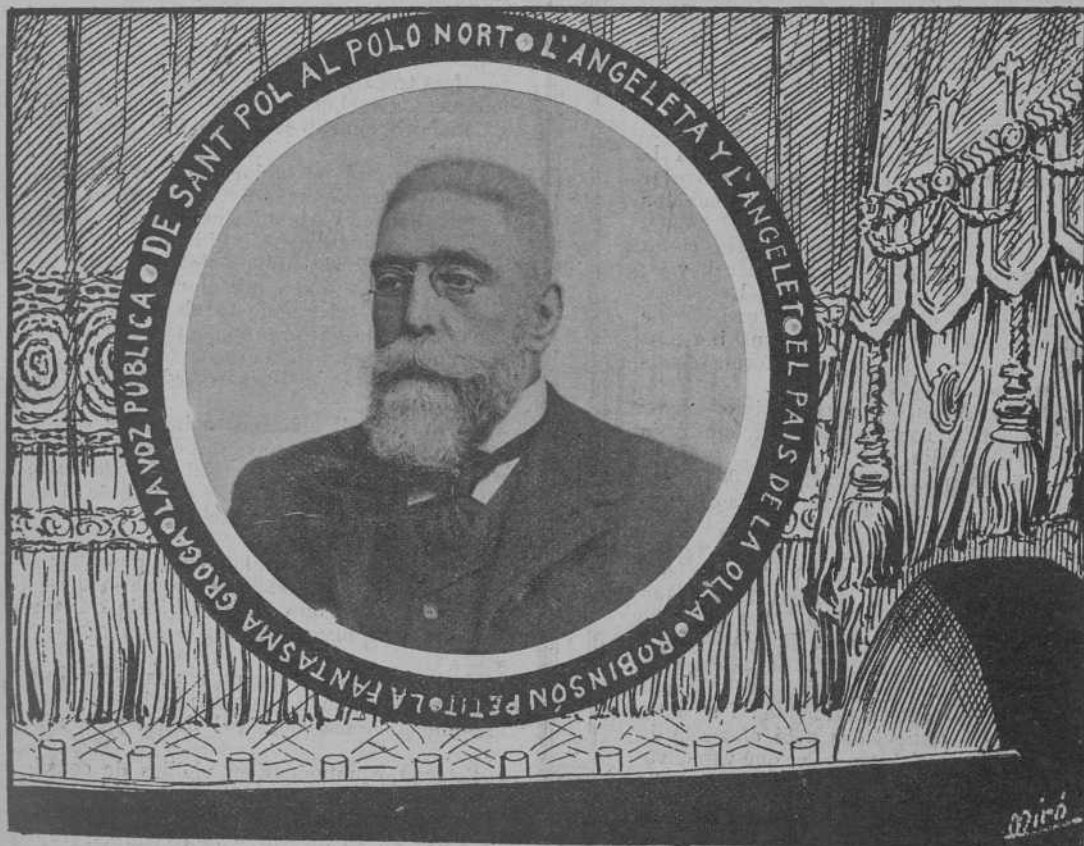
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

ELS QUE SE 'N VAN

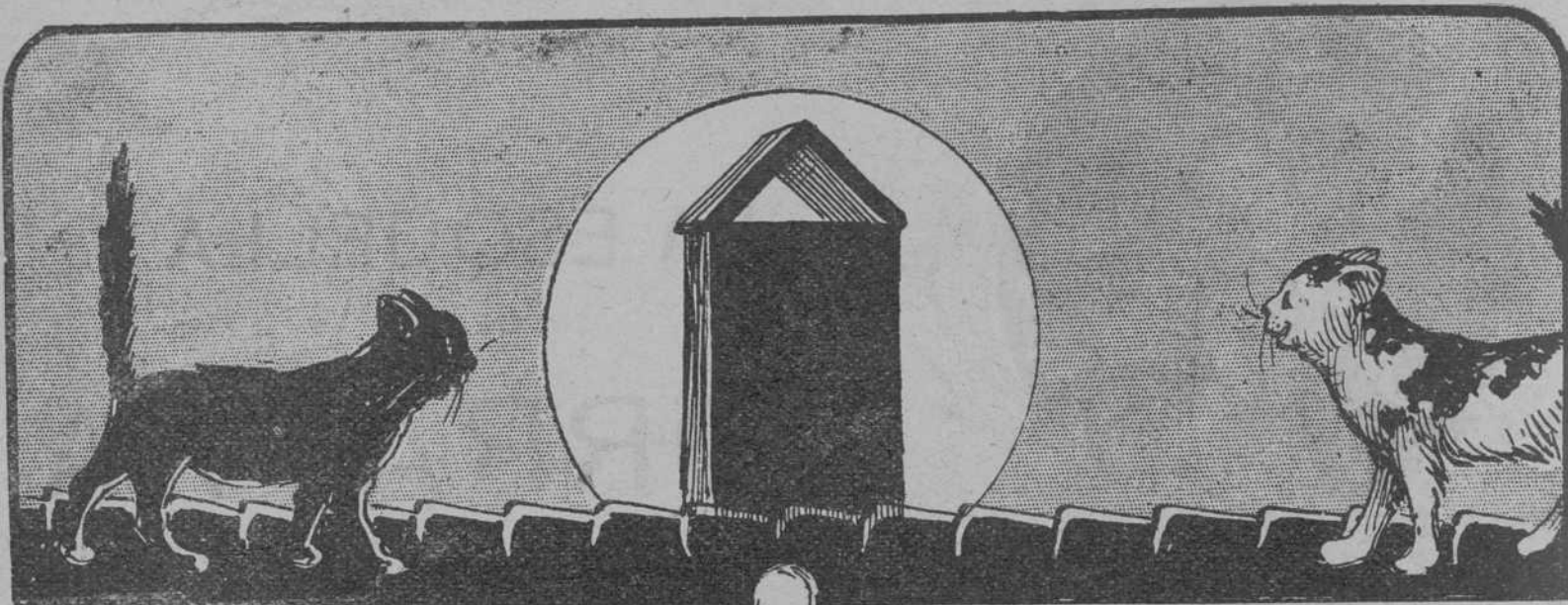

JOSEPH COLL Y BRITAPAJA

Popular autor cómic. Morí á Barcelona 'l día 9 d' aquest mes.

IDIILI DE TEULADA
CÓM COMENSA

CRONICA

ESTICH per dedicar las presents ratllas al sabi entre 'ls sabis qu' en *La Perdiu* va fer el descobriment de que 'ls districtes de Barcelona qu' en las últimas eleccions donaren major contingent de vots als republicans, son aquells en que hi predominan els analfabets.

M' han dit que aquest sabiás era 'l Sr. Puig y Cadafalch, arquitecte distingit, si bé imitador, quan no plagiari, del estil gòtic portugués, y tant portugués quan escriu, insultant als que no saben tant com ell, qu' es casi tot el resto de la humanitat, com quan fá arquitectura *pour épater le bon bourgeois*.

En una forma gráfica, per medi de unas ratllas negras y groixudas, tractá de demostrar la seva tésis; però es molt fácil que vaji equivocar las midas, porque es un fet, qu' en las eleccions citadas, els amichs del sabi van ser vensuts en tots els districtes, ab excepció del tercer, ahont tingueren una majoria de sols un miler de vots; de manera que á ser exacte lo de las ratllas, resultaría que 'l districte ters es una especie de Atenas, colocada al mitj de una inmensa taca de barbarie y de ignorancia formada pels nou restants districtes de la ciutat.

Sí tots els edificis que construheix el senyor Puig y Cadafalch son tan sólits com aquest, ja cal que 'ls apuntalin.

No n' hi ha prou ab pretendre desde las alturas de la més ridícula petulancia que tots els ciutadans ilustrats están ab ells y tots els ignorants ab nosaltres. Pera demostrarho seria precis preguntar un per un á tots els electors per qui varen votar, y després, subjectarlos un per un á un exámen, pera formarse concepte exacte de la seva ilustració. Sols aixís podria establirse la veritat de la demostració, escrupulosament, sincerament y segons las reglas del método experimental. Y si á totes aquestas investigacions s' hi afegís la de preguntar als analfabets:—¿Per qué vareu votar ab els republicans?—estich segur que 'ls més d' ells respondrían:—Perque tenim fé en que la República ilustrará al poble; porque busquem en las novas institucions la instrucció y

la llum que al poble li han negat fins ara sigles y sigles de monarquia, de predomini clerical y de iníqua explotació burgesa; porque creyém tenir dret al cultiu de las nostras facultats intellectuals; porque volém ser homes en tota la integritat de la nostra conciencia.

Y ab aquesta resposta, concentració de un noble anhel qu' hem recullit mil voltas en els llabis dels fills del poble, els analfabets demostrarian que son més dignes y hasta més ilustrats, en el recte sentit de la paraula, que 'ls sabis portugueses que després d' explotarlos els insultan.

*
*
*

La ilustració verdadera 's demostra, no per cert fent traballs capciosos, apassionats y sense fonament com el que s' atribuheix al Sr. Puig y Cadafalch, sino ab actes, ab fets, ab probas, ab exemples.

Ningú negará que la flor y nata del intelectualisme regionalista perdigotaire se troba avuy representada en l' Ajuntament per una minoria de disset eminencias. Allí hi ha advocats que 's creuben ser els millors de Barcelona; arquitectes que 's tenen per glorias universals; metjes que 's tractan de tú ab Sant Cosme y Sant Damiá; propietaris opulents, comerciants empenedors, gent de bé sense tatxa, fins un polítich, rival de 'n Bismarck, gloria del comtat de Besalú.

De un tan bell aplech d' eminencias, consagradas desinteressadament al bé y á la prosperitat de Barcelona, cap y casal de Catalunya, sembla que n' hauria d' eixir un foco de llum enlluhernadora que fes exclamar á tots els barcelonins sens excepció:

—¡Oh, quína fortuna la nostra, que contém ab aquest portentós cenácul de super-homes!... ¡Més felissos som que l' antiga Grecia, que tingué set sabis, mentres nosaltres ne tenim disset!...

Y no obstant, fins ara no 's veu altra llum que la que surt de la foguerada de las passions mesquinas, exacerbadas pel despit y la rancunia.

Estava l' Ajuntament en vigílias de constituirse. La majoria republicana que hi ha enviat Barcelona en us de sa libérrima voluntat, hi entrá en só de pau y de concordia. Tant

IDILI DE TEULADA
CÓM ACABA

es aixís que desde 'ls primers instants se practicaren gestions pera conseguir que dels càrrechs, ó siguin de las tenencias de arcaaldia, ne tinguessin una part proporcional las minorias, especialment la regionalista.

Si no estavan satisfets de las que se 'ls oferian, podian demanarne més; pero no: ells digueren que no 'n volfan cap; que opinavan que la direcció y la responsabilitat de l'administració devia deixarse íntegra á la majoria, y qu'ells, en tot cas, se reservavan per' exercir de fiscals.

Vigilar, censurar, acusar. No tenen en el seu concepte res més que fer dintre de una administració que interessa á tots els barcelonins. ¿Es que se 'ls va enviar allí perque fiscalisessin ó perque cooperessin? Tothom creurá que per fiscal ja 's basta y fins se sobra l'opinió pública. El dret de fiscalisar ningú pot usurparli. Se necessitan totas las ínfulas regionalistas pera posarse en el lloch de una opinió, que ha demostrat no volerlos. Pero per fiscals que pretenguin ser, no per aixó s'escaparán de ser fiscalisats.

Y lo qu' es desde 'l primer pas, ja l'han errada.

Perque 'ls fiscals, qu' haurían de ser severos, sí, pero imparcials, han demostrat de bonas á primeras, que no serveixen pel càrrech. No á fiscalisar s'han dedicat, sino á perturbar, á obstruhir.

Si s'haguessin proposat fiscalisar, lo primer que haurían procurat es que la majoria del Ajuntament s'hagués constituhit sense dificultats, y no han fet més que crearli totas las que han pogut. No han pres concell com devian dels dictats de una conciencia serena. El seu objecte s'ha reduhit á imitar á la pota de la marruixa, embulladora de la troca. ¡Y de aixó 'n diuhen política, alta política, aquellas eminencias!

* *

La seva ira contra 'l bloch republicá ha arribat fins al extrém de l'insensatés més escandalosa. Ells son els que han fomentat la dissidencia de dos ó tres regidors republicans, mal avinguts ab sos debers polítichs; ells els que, de brasset ab la petita minoria del fusionisme caciquista, han tractat de procurar que la mayo-

ria 's vejés impossibilitada de constituirse degudament. Ben clarament ho deyan en *La Perdiu*: «La majoria republicana s'ha tornat minoria. Y ja cal que 'ns donguin gracias de que no 'ls haguém embotellat!»

Aixís actúan aquests fiscals de cartro. ¡Ells, els severos, els correctes, els sabios, entregats á las intrigas de la política menuda, á armar paranys, á posar obstacles, á cultivar l'obstruccionisme més desatentat, á fer impossible una administració regular y correcta!... ¿Ab quin dret acusarán als republicans, sent ells qui, sense altre fi que 'l de destorbar, els impedeixen que governin baix la seva exclusiva responsabilitat? Las sevas habilitats en aquest punt están per dessota 'l nivell de qualsevol Romero Robledo de menor quantia. Fins en aixó s'han de mostrar tal com son, migrats y esquifits. En política no arriban més enllá que 'ls intrigants de qualsevol cassinet de fora.

Perque si miressin per Barcelona y fins per la seva causa, ja que 'l caciquisme dels partits monárquichs queda vensut, haurían procurat constituhir, de acort ab els republicans, una administració municipal independent, forta y respectada, sens perjudici de que republicans y regionalistas mantinguessin cada hū sas peculiars opinions. Pel bé de Barcelona, tots units; per la bona gestió dels seus interessos, tots acordes; sobre 'l caciquisme mort, l'enterro de una administració dedicada al bé, á la prosperitat y á la grandesa de Barcelona.

Pero ells no la senten, ni son capassos de compéndrela aquesta política generosa y patriótica. El bloch republicá 'ls aixafa y voldrían desferlo. S'hi fan á esgarrapadas y hi deixarán las unglas.

Y per vergonya seva aquellas masses que tenen ells per analfabetas y á las quals insultan ab el seu despreci, posadas en el lloch que ocupan en la Casa Gran els que passen per ser la flor y nata del regionalisme militant y per la suprema suficiencia, demostrarian ser més ilustradas que tots ells, tenir més sentit polítich y sobre tot un amor més gran y positiu á la ciutat de Barcelona.

P. DEL O.

FRUITA ESPERADA

Germina en tas entranyas fecondadas
la llevor d' una vida floreixent,
que ha de omplir, de dolcesas desitjadas,
la vida de tristor que 's va escorrent.

Si no fos la ilusió que ara 'ns fa viure,
disfrutant l' inmens goig de l' estimar
viuríam sols morint, sens pogué escriure
d' amor l' himne vibrant qu' hem d' entonar.

Com plantas sense sol que á l' hivernada
ploran tristas els besos del estiu,
viuríam anyorant, mullé estimada,
la ilusió qu' en la pensa nostra viu.

Ara no, ja la vida venturosa
veyém y avars som d' ella ab ambició
perque la suau poncella 's torna rosa
que 's bada hermosament y ab ufanó.

Ja 'l per qué de la vida que ignoravam,

esposa meva, avuy hem descobert;
l' amor que abdós sentíam, ja 'ns pensavam
que havíam de transmétrél á altre sér.

Avuy la flama intensa y poderosa
extendré generosos ab amor
á la eterna ilusió qu' esplendorosa
ja vibra en tas entranyas y en mon cor.

Fruím el goig inténs que 'ns don Natura
cantant de Vida l' himne pre-potent,
units per la passió que, brollant pura,
la fruita 'ns portará que 'l cor present.

FAUST CASALS Y BOVÉ

NOVA TÁCTICA

Lloch de la escena: petita sala d' una casa d' aspecte regular. Personatjes: *Ell* y *Ella*, (marit y muller).

Al comensar l' acció, els dos personatjes, com es natural, están disputantse. *Ella*, pera sostenir la polémica ab més comoditat, séu: *Ell* se passeja amunt y avall de l' habitació, imitant ab bastanta exactitut el moviment marejador de las fieras engabiadas.

ELLA:—¿Es á dir qu' estás determinat?

ELL:—Determinadísim. Considero altamente absurda la teva pretensió de volguerte fer un vestit nou á mitjos de Janer.

ELLA (ab ayre de mofa, bastant marcat:)—¿Podría saberse en qué 't fundas per opinar aixís?

ELL:—Entres rahóns, cada una de las quals té tanta forsa com totas tres plegadas.

ELLA (rihent ab certa ironía:)—¿Primera?...

ELL:—Que de vestits ja 'n tens prou.

ELLA:—¿Segona?...

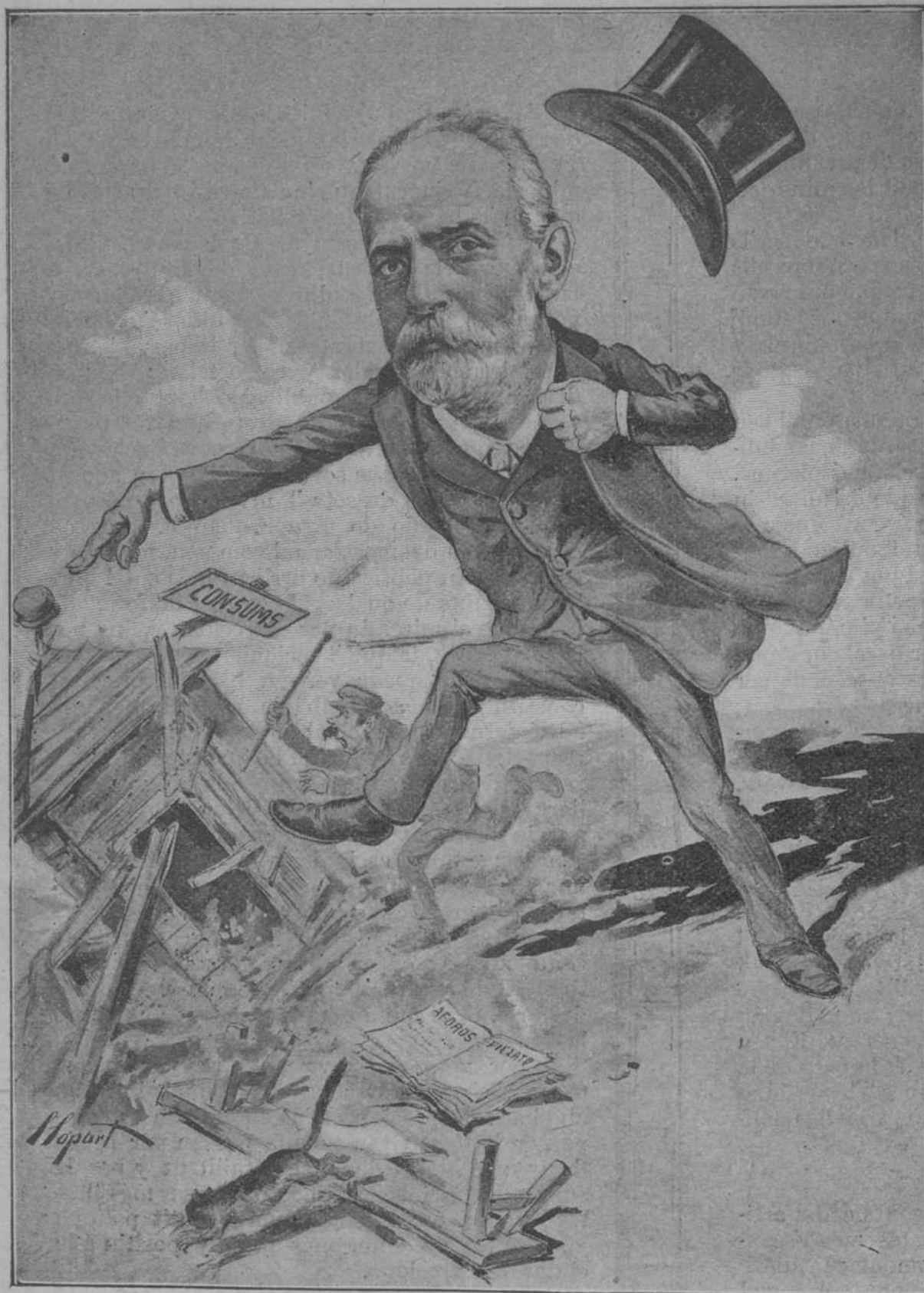
ELL:—Qu' es soberanament tonto ferse un traje d' hivern, quan dintre de dos mesos serém á la primavera.

ELLA:—¿Tercera?...

ELL (parantse en sèch al mitj de l' habitació:)—Que no estich per gastos.

ELLA:—Donchs bé; com que 'ls teus arguments no 'm convencen y estich segura de que al negarme aquest vestit comets un verdader atropello... tinch l' honor d' anunciarte que 'm rebelo contra la te-

¡FORA CONSUMS!

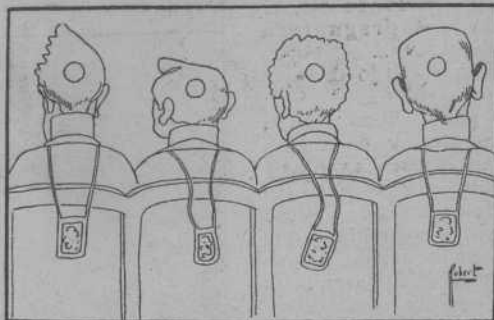
--Més m' estimo que l' Ajuntament de Barcelona sigui pobre, que no que 'ls pobres de Barcelona no puguin menjar.

AL CONGRÉS PEDAGÓGICH.—ELS QU' ESCANDALITZAVAN

—¿Per qué cridan aquests homes?, pensava 'l públich sensat.

Y al contemplarlos d' esquena, quedava tot explicat.

va tiranía y que vaig á fastidiarte de debó.

ELL:—¿Tú?

ELLA:—Jo, sí, jo: la teva esposa, la teva Carolina, aquella Carolina encisera, á la qual, avans de deixar-se dur al altar, tractavas ab tant mimo y galanteria.

ELL (ab afectada indiferencia:)—¿Qué pensas fer?

ELLA:—¿Qué?... Perdre't, aniquilarte, portarte al precipici!

ELL:—¡Carambal! ¿Sabs qu' estás feta una Lucrecia Borgia?...

ELLA:—¡Riu, riu!... No riurás quan te vejis tancat en un obscur calabosso.

ELL:—¡Dimontri! ¿Calabossos y tot?... ¿Per qué no dius «quan me veji al pal?»

ELLA (mirant vagament al sostre:)—¡Qui sab!... De més verdas ne maduran.

ELL:—Pero ¿quín plan tens? Explica't.

ELLA:—Molt senzill. Demá, quan tú menos t' ho pensis, obriré la porta y me 'n aniré escalas avall.

ELL:—¡Bon vent! ¿Y ahónt anirás?

ELLA:—Allí ahónt tú no n' has de fer res.

ELL (arrosant tranquilament las espatllas:)—Bueno: tú mateixa. No seré jo qui perdi cap minut bus cante.

ELLA (rihent ab posat amenassador:)—¿No?... ¡Po-

bret!... Minuts, y horas y días hi perdrás. ¿Que 't pensas que me 'n aniré aixís com aixís, despedintme ignocentment á la francesa?... ¡Tonto!

ELL:—Donchs ¿cóm te despedirás? ¿A l' italiana?

ELLA (parlant poch á poch y mirántse'l fixament:)—Perque no 't vingui res de nou, vull que ho sápigas tot per endavant. Me 'n aniré en un moment que tú no siguis á casa. Tancaré la porta de cop, y deixaré al replá del pis una sabatilla y un parell de mitjas...

ELL:—¿Per qué no hi deixas una cotilla també?

ELLA (sense fer cas de la interrupció:)—Sortiré al carrer, procurant que ningú 'm veji, y una vegada en el lloch que al efecte tinch ja buscat, comensará el teu via-crucis.

ELL:—¿En quina forma?

ELLA:—Un vehí qualsevol, que per casualitat pujará ó baixará l' escala, s' adonarà de las mitjas y la sabatilla. Extranyat del trobo, cridarà á la portera y li mostrará l' seu descubrimet. La portera, més extranyada qu' ell, avisará á un municipal; el municipal anirá á buscar al jutje, vindrá aquí l' autoritat, tú compareixerás en aquell moment, y al interogarte sobre la procedencia d' aquellas prendas... ¿qué contestarás?

ELL:—Que son tevas.

JOCH DE NOYS

Tractavan de ferlos caure, torbant sa marxa triunfal;

mes la cosa 'ls ha salido un poquito desigual.

ELS ÚLTIMS MELÓNS

ELLA:—Al sentir aquesta confessió, el jutje 't preguntarà ahont soch...

ELL:—Y jo diré que no ho sé.

ELLA:—Pero 'l jutje, rezelós y desconfiat, farà cantar als vehins y entre que las sevas declaracions no 't serán massa favorables y que aquellas mitjas y aquella sabatilla darán lloch á fer tota mena de suposicions, decretará provisionalment la teva detenció y xano xano 't farà portar al carrer d' Amalia...

ELL (*una mica intranquil*):—Vaja, Carolina...

ELLA (*sense escoltar-se*):—Tancat á la presó y veient que jo no surto per en lloch, la gent comensará á trobar la meva desaparició misteriosa, y de mica en mica, avuy fundada en un indici, demá fundada en un altre, acabarà per imaginarse que m' has assassinat. Tú, es clar, negarás; pero: «¿Ahont es, donchs?» te preguntarà 'l públich. «Si no l' has matada, ¿per qué no la treus?»

ELL (*espantantse per moments*):—¡Calla, no diguis aquestas cosas!...

ELLA (*seguint endavant*):—Y com que no 'm podrás treure perque no sabrás ahont soch, las sospitas del crim anirán confirmantse, y tú, veyente més compromés cada día, perdrás l' oremus y 't deixarás acusar sense obrir boca.

ELL (*nerviós y groch com un canari*):—¡Carolina!

ELLA (*sense aturarse*):—Y 't condemnarán...

ELL (*sentint doblegárseli las camas*):—¡Carolina!...

ELLA (*menjántsel ab els ulls*):—Y potsé 't condemnarán á l' última pena...

ELL (*cayent rendit als seus peus*):—¡Carolina!...

ELLA (*fent veure que no se'n adona*):—Qu' es la pena que mereix el marit que sense dret ni rahó nega un vestit á la seva muller.

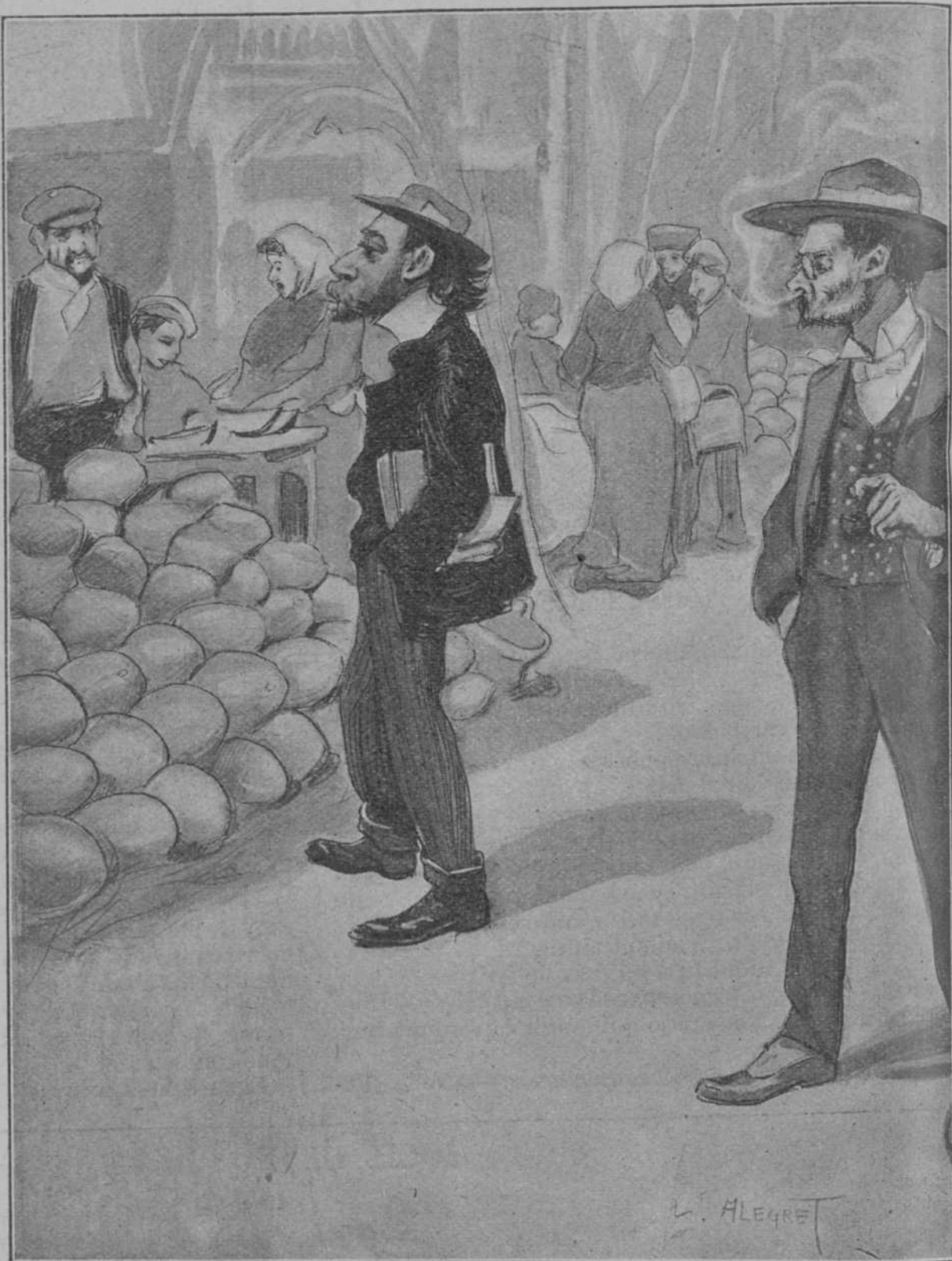
ELL (*ab ademán suplicant*):—¡Perdó! Tindrás el vestit!...

ELLA:—¿M' ho juras?

ELL (*trayantse un bitllet de banch de la cartera y allargantli*):—¡Mira!

ELLA (*agafantlo rápidamente, pero conservant la seva actitud magestuosa*):—¡Quedas indultat!

A. MARCH

—¿No n' hi ha cap que sigui sopas?

—No es fácil.

—Donchs no farém res: jo 'n volía un que ho fos, perque aixís hauría tingut sopas y meló.

EN PERPETUA ALARMA

¿Saben que al últim acabaré per creure qu' es veritat aixó que diuen els obscurantistas, de que la moderna premsa d' informació no més serveix que per alarmar á la gent?

Lo qu' está passant ab la tan trompetejada guerra entre la Russia y 'l Japó, n' es una demostració bastant palpable.

Jo, y com jo molts ciutadans—encare que alguns per donarse importancia diguin lo contrari,—avans de la saragata que ara s' ha armat, apenas tenia del Japó una que altra vaga noticia.

Sabía únicament que 'l tal imperi 's troba lluny, molt lluny, més enllá de las Indias pastanagals; que la gent d' allí no s' ocupa en altra cosa qu' en fer

vanos; que tenen una còmica que 's diu Sada Yacco, que roda pel món representant tragedias que ningú las entén... Y parin de contar.

Pero, fillets de Deu; s' origina no sé quina qüestió entre 'ls japonesos y 'ls russos; la premsa, que sempre 'stá á la que salta, s' apodera del assumpto, y aquí 'm tenen vostés com qui diu més preocupat ab els negocis del Japó que ab el de la constitució del nostre Ajuntament.

Fa un mes que visch en sobressalt continuu. A copia de sentir parlar dels preparatius de la ditxosa guerra, m' he arribat á penetrar en tal manera de la grave trascendencia del conflicte, que á totas horas me sembla estar veyent al imperi del Sol naixent agarbonantse ab l' ós rus y destruhint en cinch minuts l' equilibri universal, fins ara tan cuydadosament conservat per la diplomacia dels dos hemisferis.

Cada dematí al llevarme 'm faig la mateixa pregunta:—¿Haurá estallat ja la guerra? La bomba que desde tant temps há s' está carregant en l' Extrem Orient, ¿haurá per fi reventat?

Y d' aquesta constant intranquilitat no 'n té la culpa ningú més que 'ls periódichs.

Si ells no 'n diguessin res; si no possessin tan especial empenyo en enterarnos dels moviments de la esquadra russa y de la intenció dels barcos japonesos; si no 'ns expliquessin dia per dia lo que passa á Port-Arthur y lo que succeeix á Nagasaki, aquí no n sabríam una paraula y, sossegats y lliures de preocupacions, matariam tranquilament l' estona llegint la carta de 'n Marial ó comentant las darreras declaracions del pare Nozaleda.

Pero ¿qui descansa, qui dorm, qui viu en mitj del tarrabastall que remenant el conflicte rus-japonés están movent els diaris?

S' ha proposat marejarnos y fernos perdre 'l poch enteniment que per carambola conservém encare, y acabaran per sortirse ab la seva.

D' aquí á aquí 'ns diuben que las hostilitats están ja si 's rompen, no 's rompen; d' aquí á aquí 'ns expliquen que Inglaterra y Fransa s' hi han ficat y que la cosa está en vías d' arreglo; de prompte 's desvanixen las impressións optimistas y no 's veu més solució al problema que una conflagració universal; á

rengló seguit s' inician novas corrents y 's deixa traslluhir la esperansa de que tot tindrà composura...

Y es clar, quan un, neguitós, agafa el diari y busca en la secció telegráfica las últimas noticias de Yokohama ó de Seul ¿cóm volen que no tremoli, pensant ja llegir el número de pagodas destruhidas en la nit anterior y la llista dels soldats russos decapitats pels japonesos en el darrer combat?

Verdaderament, si la premsa no muda de táctica, aquesta continua tensió de nervis acabarà per perjudicarnos la salut... y per obligarnos á donarnos de baixa com á suscriptors.

La caritat, la rahó natural y fins els propis interessos dels periódichs aconsellan que 's posi á la seva mania informadora un fré immediat y enérgich.

Prou noticias espelusnants y aterradoras; prou infundis, bons solzament pera perturbar la digestió de las personas morigeradas.

EL PARO DE LA GENT DE MAR

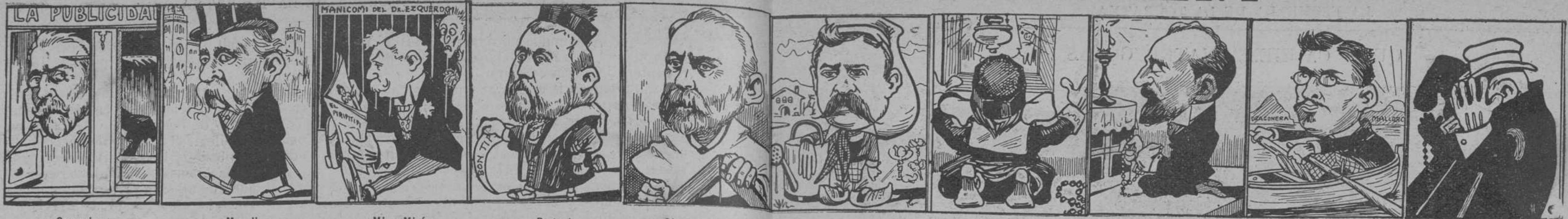
—¿Veneu gayre, mestr:?
—¿Cái .. Ab aixó de la huelga dels marinos, tot lo que es qüestió de barcos está molt parat.

—Vet'aquí, com qui diu, un Cavite sense tiros.

ELS CINQUANTA DEL AJUNTAMENT

Corominas
Ho vulgui ó no ho vulgui ser, es l' arcaldi verdader.

Mundi
Demócrata avans que res y persona de mott pes.

Mir y Miró
Elli ho diu: Si un dia 'm perdo, busquem a cal doctó Ezquerdo.

Rogent
Representant de la empresa de las «Bases de Manresa.»

Giner de los Ríos
Com á oradó, un pico d' or, com á ciutadá, tot cor.

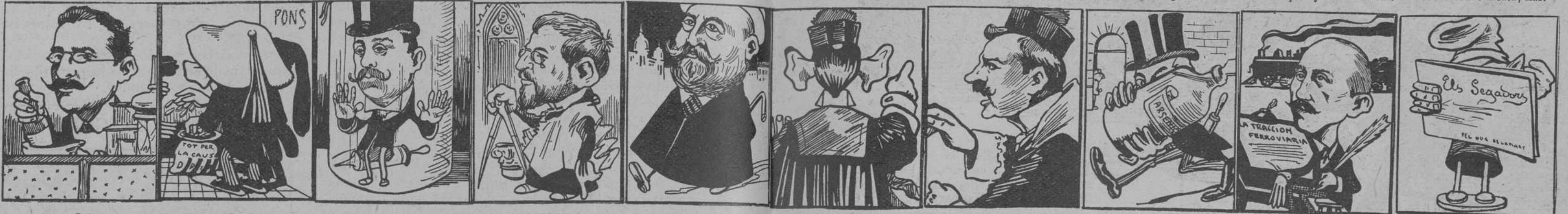
Nubiola
Sab viure á la catalana y té terras... á l' Habana.

Albó
¿L están veyent, eaballes? Donchs ja no cal dir res més.

Plá y Daniel
Digne colaborador del perdigot anterior.

De Buen
Professor, naturalista escriptor y excursionista.

Mas
En vá vols taparte 'l nas: la sombra 't delata, Más.

Palau
De dia, es apotecari; de nit, revolucionari.

Pons
Com qu' es rich y se 'l halaga naturalment, tot ho' paga.

Nebot
¡Tan mateix es ben pesat viure sempre embotellat!

Puig y Cadafalch
Quan fa casas, dona bó, pero quan fa pianças, ¡oh!..

Badia
No fa articles, ni enrranona, pro es mol' bona persona.

Pella y Fargas
¿El pare Pella predica alguna cosa embolica.

Borrell y Sol
Advocat viu y aixerit que farà honor al partit.

Gisbert
Radical, cura á la gent radicalissimament.

Zurdo Olivares
Avans era carrilista; ara fa de periodista.

Dalmau
Regidor com es per sort, ¿baixa d' Horta o ve del hort?

Rivas Mateos
¡explica ab bastanta gracia y dona un curs de Farmacia.

Baguñá
Ni firma paus ni mou guerra, es di, es un zero á la esquerra.

Telxidó
¿Qui lfa 'ls planos? ¿Qui 'lmana? L' Unió Republicana.

Cambó
Aquest es, sembla impossible, dels neos! l' enfant terrible.

López
Metje y bon republicá, sols té un pensament: curi.

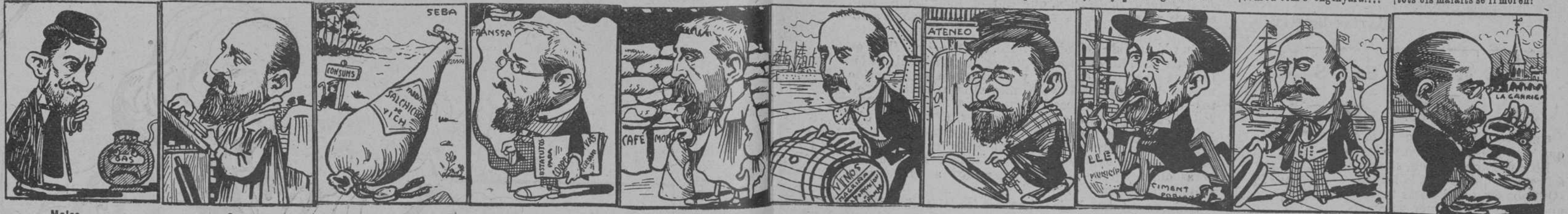
Avila
«Con chulos y con toreros no haremos res, caballeros.»

Buxó
¿Vols jugar que aquest vehi tot aixó ho ha dit per mi?

Moré
Dependent, bon progressista y minyo de llarga vista.

Altayó
Es enginyer y, está clá, ¡veureu com s' enginyará!..

Pijoan
Metge, per xó 'ls seus ulls ploran; ¡tois els malats se li moren!

Moles
Es l' ideal que 'l consum. ¡Llum! exclama sempre: —¡Llum!

Costa
—¿El coneixen aquest?—Prou! L' hem vist ¡molt pel carrer Nou

Nuri
A Seva hi té un cacicat. ¡Deu l' haji ben perdonat!

Salas Antón
Elli no 's mou de la balansa: un peu aquí y un á Fransa.

Serra
Avny dos sachs, demá tres. ¡Qualsevol siguiu pages!

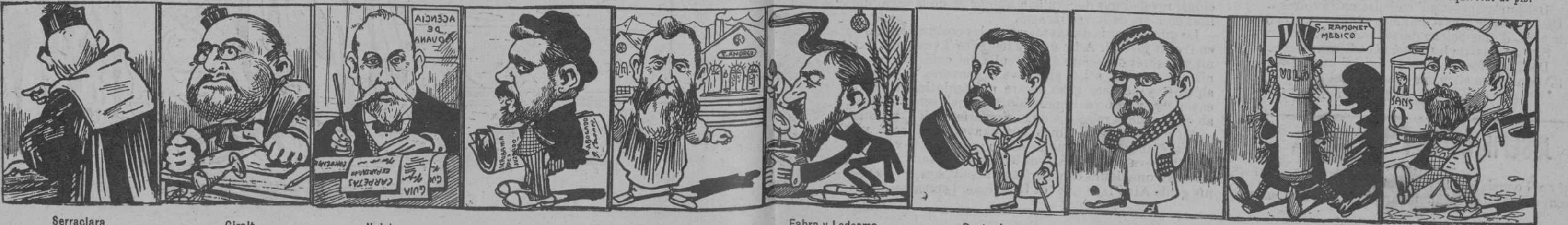
Magriñá
—Hi ha qui diu: ¡Revolució! Donchs jo dich: ¡Exportació!

Abadal
¿Clerical del cantó amarch? ¡Calieu y passeu de llaroch.

Marial
L' obra d' ell mes celebrada es la llet maternizada.

Galí
Ex-capitá de marina que ara ab nosaltres camina.

Suñol
Un senyor que, per un tris, se 'ns ha equivocat de pis.

Serraclara
Es fill de la nostra terra té vista clara y no s' erra.

Giralt
¿Ignocent y rodanzó? Ni cal dirho: segadó.

Nel-lo
—Per ara, interinament, ja hem suprimit l' aguardent.

Carner
Fa de perdigot, ja ho sé mes, no n' hauria de fe.

Porrera
Un obrer, qu' es un prodigi quan se posa 'l gorro-frigi.

Fabra y Ledesma
Liberal de bona fe, pro ab moltissim tuspé.

Bastardas
Advocat sensill y plá que ara veurem lo que fa.

Peris
Un respectable senyor qu' encare no té color.

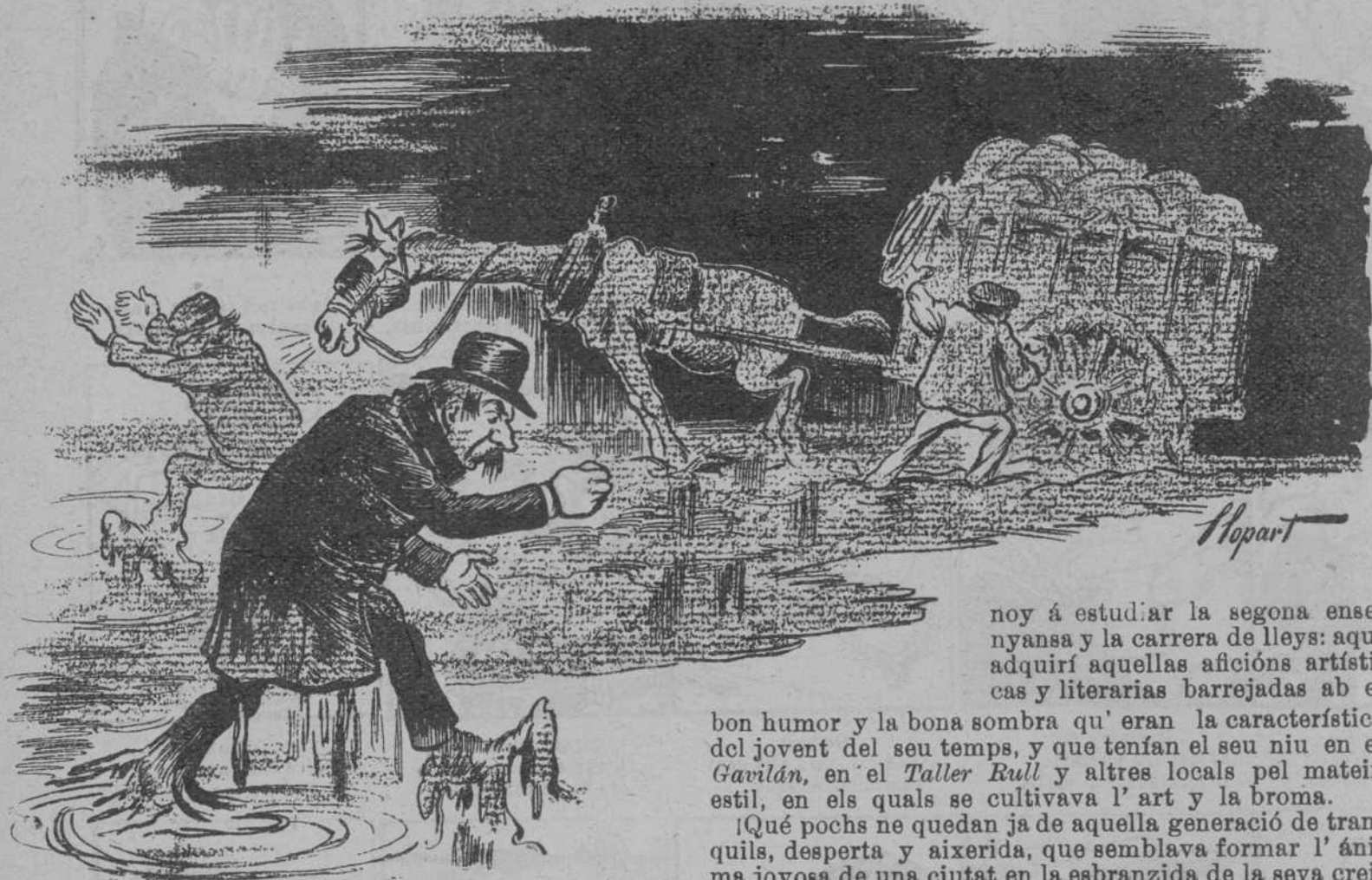
Vilá
La seva fórmula es pública. —¿Vol un bon remey? República.

Grañó
¡El Barberillo de Sans!.. Fem punt final, ciutadans.

(Dibuixos de PICAROL)

QUAN CAUHEN QUATRE GOTAS

—Está vist: els Ajuntaments se cambian, pero 'l fanch sempre es el mateix.

¿Que 'l Japó para 'ls peus á Russia? Bé. ¿Que Russia reventa al Japó? Conformes. Pero que no 'ns ho anticipin, que no 'ns ho pronostiquin, que no 'ns ho expliquin per endavant.

Bastará que á son degut temps ens diguin:

¿Saben el Japó? Ja no existeix.

¿Ó saben els russos? A puntadas de peu els han acompanyat á Sant Petersburg.

Ab aixó 'n tindrem prou.

MATÍAS BONAFÉ

ELS MEUS CELOS

SONET

Gelós estich, mes no d' altra criatura
que 'm pugui 'l teu carinyo arrebatat.

Els celos que jo tinch, solen portar
á la eterna quietut ó á la locura.

¿Quí pot ser qu' al mirar tanta hermosura
no senti una passió per estimar?

¿Y en el Mon de 'ls qu' estiman, quí serà
que no 's quedi prendat de ta figura?

Del pur ambient qu' embalsamat respiras...
De 'ls cabells que t' omplenan (quan te giras)
la cara, d' uns petons dolços com mel.

Sí t' asseus, de las míseras cadiras...

De 'l que fas... el que tocas... el que miras...
¡¡Aquests son els meus celos, Isabel!!

EDUARD XUCLÁ

JOSEPH COLL Y BRITAPAJA

¿Quí no 'l coneixia á Barcelona?

Nascut á Puerto-Rico, havia vingut á aquí, sent encare

noy á estudiar la segona ensenyansa y la carrera de lleys: aquí adquirí aquellas aficcions artísticas y literarias barrejadas ab el

bon humor y la bona sombra qu' eran la característica del jovent del seu temps, y que tenían el seu niu en el *Gavilán*, en el *Taller Rull* y altres locals pel mateix estil, en els quals se cultivava l' art y la broma.

¡Qué poch ne quedan ja de aquella generació de tranquils, desperta y aixerida, que semblava formar l' ánima joyosa de una ciutat en la esbranzida de la seva creixensa!... Tots han anat sucumbint, l' un darrera de l' altre. Alguns ¡ay! moriren en la flor de la joventut. N' hi havia acompanyat molts al cementiri en Coll y Britapaja, essent com era tan complert ab tothom: ab els vius y ab els que se 'n van del mon.

S' anava acostant la Revolució de Setembre y tota aquella jovenalla 's distingia pels seus sentiments democráticos y revolucionaris. Al esclatar aquell moviment, prangué en Coll una part activa en la política; pero prompte, com si las impuresas de la realitat el desalentessin, s' imposá 'l retiro, sense per aixó abdicar las sevas ideas republicanas. Fidel á ellas ha mort.

Com á periodista escrigué en *Las Antillas* y en el diari *La Razón*; dirigí 'l famós senmanari *La Flaca* y fundá *El Arsenal de la devoción*, que durant molt temps posá en roda als neos, ab la seva literatura mística-macarrónica.

En plé período del género bufo, se doná á conéixer en el teatro ab el *Robinson petit*, que conservava 'l sello de las bromas y parodias de taller. y s' adornava ab trossos de música de las óperas llavoras mes en boga aplicats á situaciones cómicas. Successivament aná donant *De Sant Pol al Polo nord*, *L' Angeleta y l' Angelet*, *El país de l' olla* y *La Voz pública*, revista anual que li donava peu pera presentar els successos mes culminants del any en una forma cómica enginyosa y xispejant. Totas aquestas obras obtingueren un gran éxit y encare avuy se representan ab aplauso.

Ultimament fins de la literatura 's retirá, dedicantse á 'empresas industrials. Sols alguna que altra vegada deixava son voluntari apartament pera afavorir als amanschs de LA ESQUELLA ab humorísticas composicions, reveladoras del seu bon humor y de la seva facilitat en l' art de la versificació.

Lo que no havia deixat may eran las costums contretas en l' edat juvenil. A un ó altre teatro se 'l veyá casi cada nit y després del teatro á la tertulia del café. Era comunicatiu com ell sol, li agradava la conversa escoltantla ab gust y ab mes gust encare mantenintla. No tenía enemichs, y 's feya impossible coneixe'l sense establir ab ell las bonas relaciones de la simpatía y de l' amistad.

Alt y fornit, feya temps que anava decayent á ulls vistos; empero no 's rendía. Ab son cap poblat y blanch com la seva barba, y ab sos lentes d' or sempre calats formava una figura característica ahont siga que 's reuñís gent. Aixó feya que tot Barcelona 'l conegués.

LA ESQUELLA ha perdut ab ell á un carinyosíssim amich, plé de bondat y de delicadesa. Envihém l'expressió de nostre mes sentit condol á sa desconsolada familia.

J.

CRIT D' ALERTA

Regidors, el cap viu. ¡Desde dalt d' aquesta pirámide, tres cacichs us contemplan!

PRINCIPAL

La comedieta *De tren á tren* es una producció filla legítima y natural de son autor, el Sr. Dicenta, ab tots els defectes y també ab totes las qualitats que li son característiques. Entre 'ls primers hi ha que senyalar certa ausencia de ajust en la reproducció del natural, y entre las segonas mereixen especial menció la tonalitat calenta y vibrant del diálech.

LICEO

Ha passat en Bonci depressa... depressa; y 'l públich se l' ha empassat á crema dent com un *bombon fondant*. Es ell el tenor dolc, suau, afeminat, mestre únic en l' art de filar las notas y cantar els *andanti*. Dos vegadas ens ha fet sentir *L' elixir d' amore*, y altrás duas *La Favorita*. Es á dir: Donizetti á tot pasio.

¡Y que vell y esbravat el tal *elixir*!... En Bonci no vá fer notar al públich que guanyava síacents duros per funció fins á la romansa del ters acte. Podia haverla cantada sola, y no hauríam perdut el temps. Del preu de aquesta romansa se n' ha de descontar unas polacras molt monas y unas mitjas de fer patir.

La Pepeta Huguet *cosi cosi*... Si vol recobrar l' agilitat dels seus bons temps, será precís que fassi una mica d' exercici. Li dihéim aixó en el recte sentit de l' expressió, com li diría un metje que li volgués bé. No vá bé per una cantant l' engorronirse.

En *La Favorita*, el tenor dels 600 duros s' ho gasta també tot en el *Spiritu gentil*. ¡Massa diners! per una sola pessal

Diumenje á la tarde s' efectuá la proba de un nou tenor de la terra, que s' diu Saludas, y que si no m' han enganyat feya de calderer.

Posseheix una bona veu, acomodada als papers de mitj caràcter; pero necessita encare estudiar molt l' emissió pera poder cantar ab expontaneitat y sense fatigarse.

La Giudice y en Vinyas han tret una *Africana* de primera. En aquesta obra hi troba ella *il suo capo lavoro*, admirablement acomodat á son temperament fogós, y á son art expressiu. També en Vinyas fa un Vasco de Gama, digne de descobrir *il nuovo mondo*... ¡Vaya una manera mes perfecta de sentir y representar un paper! Y en Blanxart, l' insigne artista de la vocalissació exquisida, y de la expressió mímica insuperable ¡quin Nelusko mes acabat!

Una jova artista valenciana que ja havia cantat la *Micaela de Carmen*, se feu aplaudir ab justicia en la *doña Inés de L' Africana*. Se diu Alabau, y mereix ser de ca'n Alabau, es á dir acreedora á las mes justas alabansas.

CIRCO BARCELONÉS

La Turbina un drama en quatre actes dels Srs. Firmat y Martrus es una obra de tendència social, desarrollada ab procediments melodramátichs, que no deixan de despertar algun interés.

Del Sr. Suriñach y Baell s' ha estrenat en aquest teatro un monólech titulat *Boya y Sol*, escrit ab verdadera tendresa de sentiment, en un llenguatge escullit y al mateix temps natural.

ROMEA

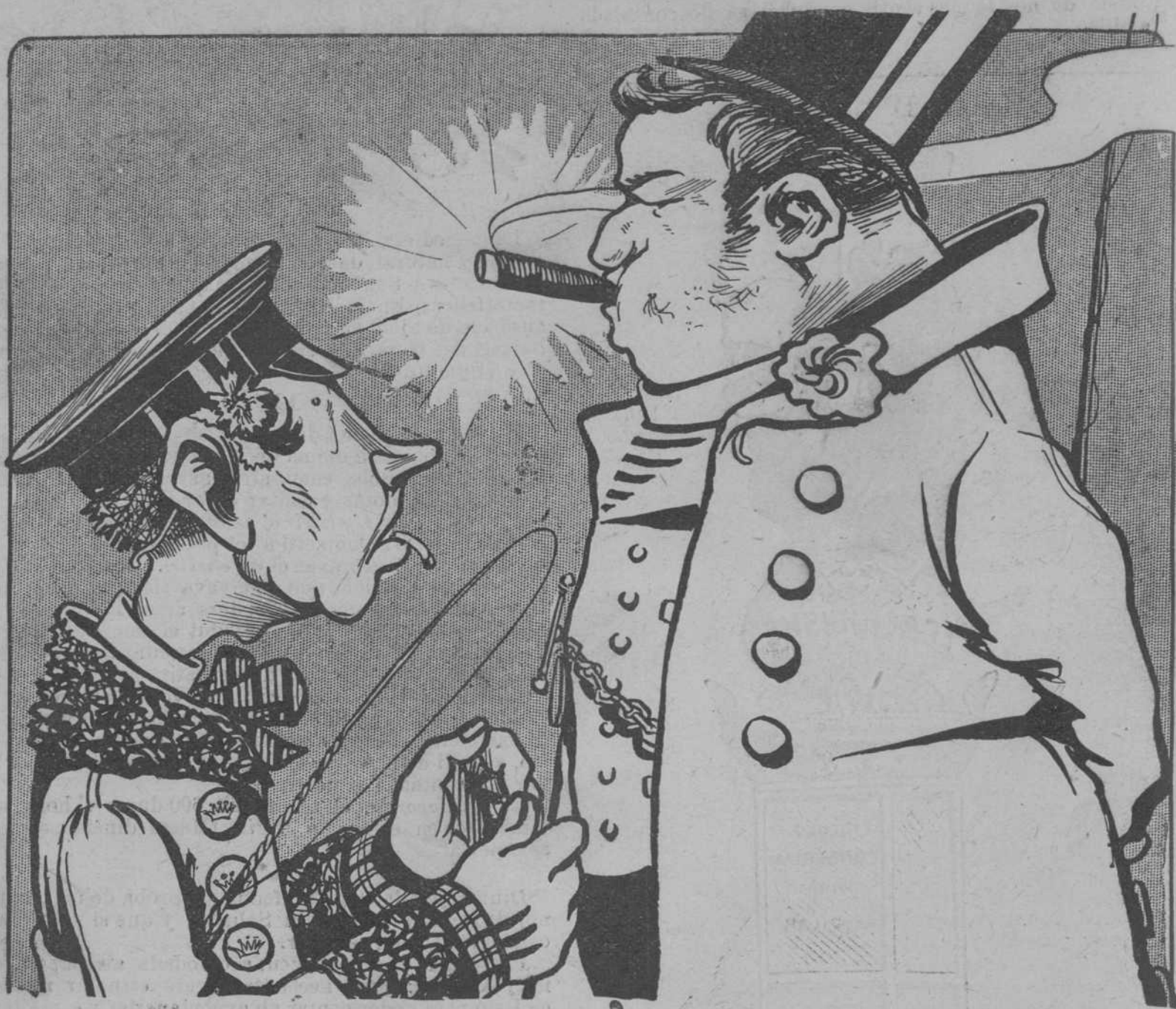
Prepara aquest teatro l' estreno de dos novas produccions, una comedia de 'n Bordas, titulada *Paraula de rey*, y un drama de 'n Guimerá: *El camí del sol*, pera 'l qual está pintant decoracions l' expert y celebrat escenógrafo Sr. Vilumara.

NOVEDATS

Ab gust els parlaria dels concerts de la Sra. Pitxot de

LA FESTA DELS COTXEROS

--¡Anda, flavio, quina breva!
--¡Oh! No l' he estrenada jo: l' amo acaba de donármela, encesa y tot.

Gay y 'l pianista Cortot si hagués tingut ocasió de assistirhi. L' invitació qu' esperava, 's devía perdre desde l' administració del teatro á la redacció de LA ESQUELLA. Si algú, per casualitat, l' ha trobada, ja m' avisará.

CATALUNYA

Dos novas produccions s' han estrenat en aquest teatro.

La inclusera, lletra de 'n Larra y música de 'n Caballero y en Valverde, entra de plé en el género melodramátich, algún tant passat de moda. Un tipo, Bodoque, interpretat pel Sr. Cerbón, contribuheix á amenisar la tirantés de las situaciones.

Entre las pessas de música sobresurt un *schotiss* que canta ab primor y executa ab garbo la Srta. Membrives.

L' altra producció 's titula *Pepita Reyes*. Es una comedia en dos actes, molt sentida y notablement escrita. Sos autors, els germans Alvarez Quintero, s' hi han lluhit.

No hi fá res que l' acció no sigui de aquellas que sorprenen per la novetat de sos recursos: senzilla com es, se basta y sobra per atraure, interessar y fins per conmovre, gracias á la fina observació que revela y als acudits de bona lley de qu' está espurnejat el diálech. L' escena final es molt sentida.

En l' execució 's distingeixen tots els artistes que hi prenen part, tot lo qual induheix á creure que tenim en el cartell obra per temps.

ÍNTIM (LAS ARTS)

La darrera sessió estava composta de tres obras, du-

gas d' ellas ja conegudas, *Mestre Olaguer* y *Eridón y Amina*, las quals foren menos que mitjanament executadas, sobre tot la primera, quinas deficiencias sigueren en part perdonables tenint en compte la premura del temps, ja que segons tenim entés va ser posada á corre-cuyta.

Altra ensopegada y no petita va ser l' estreno de *Torquemada en el foch* de 'n Galdós, ja que per mes que aquest senyor es dels que 's portan l' oli, y quan se tracta d' un autor de talla ell es el qui s' emporta totas las *encarregadas*, podfa haverse tingut en compte la equivocació del arreglo y, particularment, las pessimas condiciones de la traducció.

Anyadeixin á tot aixó un tros de mala interpretació per part d' alguns actors y una mica de predisposició en el públich contra el *centralista* autor de *Episodios Nacionales*, y tindrán una idea de la *coca* que podfa sortirne de la representació de una obra que, en els fons no deixa de tenir la seva transcendencia y el seu valor artístich. Algunas de sas escenas son estéticament emocionals y la idea dominant es enlayrada y digna de qualsevol dramaturch dels de mes fama. Arrodonit alló en un sol quadro y esmenat el final, la cosa hauría anat com una seda.

Del senyor Gual no hi ha res qué dir, donchs el march va ser cuidadosament presentat y la direcció acertada.

Per avuy s' anuncia: *La Festa dels Reis* ó lo que vulguen.

Ja veuhem si son de bona pasta, els del Íntim: Deixan triar als espectadors. *La Festa dels Reis...* ó lo que vulguen.

Veyám si algun pagés exigent, agafantho al peu de la letra, demanará *La Dida* ó *Els Pastorets*...

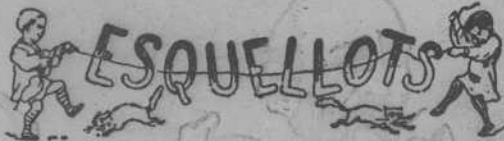
N. N. N.

ELS TRES TOMS

Enguany la bandera—la dú l' hereu *Truch*,
las borlas en *Titus*—y el *Ton Gamarús*.
De capitans portan—á el *Bort* y á en *Palull*,
montats en caretos—gusrnits ab molt gust.
El *Nyébít* y en *Ronsa*—van de contra punt,
l' un munta un tordillo—que 's heu fins la llum,
l' altre un caball negre—mes ff que 'l vellut.
En *Panotxa* un bayo,—un caneló en *Elus*,
y un sal y vinagre—l' *Andreu Tartamut*.
En *Pallofa* un perla,—un castany el *Cuch*
y un mosquejat tordo—en *Vicents Morrut*.
En *Pau de la Coba*—y en *Pere Gandul*
dos tordos que valen—mes or que 'l Perú.
El marrech de 'n *Llonza*—tot formal presum
calvancant un' haca—que la sanch li bull.
Al rompre la cobla—els caballs al punt,
de contents renillan—brassejant forsuts.
L' enflocada qua—brandejan alguns,
virolats plumeros—bellugan tots junts.
Cap á Sant Antoni—vá la multitut,
seguint la bandera—de prop ó de lluny.
Al sé en front l' esglesia—el capellá surt
y la ceremonia—comensa al bell punt.
Quan aquesta acaba—la bandera en *Truch*
fa brandar tres voltas—com es de costum.
La cobla una marxa—toca ab molt ajust,
els caballs piafan,—s' encabrita algun,
y al Padró fan via—colla y multitut.
A la fonda espera'ls—un tech deis de l' hú,

ball á la vesprada—que será de gust.
Després... Deu els donga—sort, feyna y salut
per poder tornarhi—l' any vinent tots junts.

L' HEREU D' HORTA

Teoria del Sr. Carner, exposada dimars, en la sessió del Ajuntament:

—Nosaltres opiném que aquí no ha de haverhi majorias ni minorias: que tots hem de deixar la política á la porta del Consistori y ser única y exclusivament administradors de la ciutat.

¡Qu' es bonich dir aixó quan s' ha prés part en unas eleccions ab carácter polítich y s' ha perdut!
Si s' haurán figurat els perdigots que 'ls barcelonins sé maman el dit!...

Y deya tot aixó el Sr. Carner després de reconèixer que per part de la majoria republicana foren ofertes als regionalistas varas de tinents d' arcalde.

Y no una vegada sola, sino dugas. Y no per mer compliment, sino de una manera reiterada, en senyal de concordia y de bona amistat entre tots els grupos de la corporació municipal.

Pero com ells creuen ara que no ha de haverhi majorias ni minorias las varen rebujar, sens dupte perque no se 'ls hi donava ocasió de coparlas totas

ó quan menos las principals, per creure, sens dupte, que 'ls hi corresponen per la superioritat olimpica de la seva presumpció.

Y van declarar que preferían actuar de fiscals.

¡Pobres xicots!...
De lo que actuarán ara y sempre, si no s' esmenan, será de nanos patarrells.

Els mateixos s' han prés la mida!

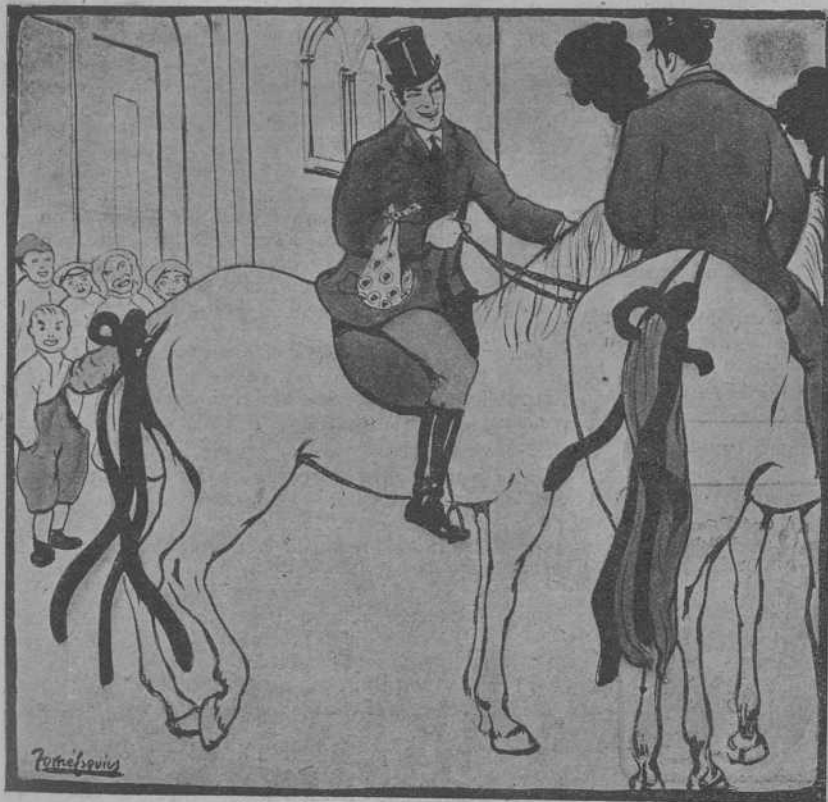
A pesar de la lamentable defeció dels senyors Mir y Miró y Sallas Antón, efectuada l' elecció definitiva de tinents de arcalde, varen sortir de l' urna 26 vots en favor del Sr. Corominas.

26 vots que determinan la ferma consolidació del bloch republicá.

Y varen sortir també 17 papeletas en blanch. Las dels regionalistas.

Un matís que 'ls escau molt bé: el blanch, el color de la ignocencia

ENTRE ELLS

—¿Qué me 'n dius d' aquesta presencia d' home?
—Noy, que casi fas tan goig tú com l' animal.

Prengui nota de aquest fracás *La Perdiu*.

ELS EMBOTELLATS QUE QUEDAN

D' aquests quatre putxir ellis,
di'guin, senyors, ¿qué 'n farem?

La Perdiu, que al dia següent de haverse unit ab els fusionistas y ab els dissidents republicans, galejava de ser els seus la verdadera majoria y de que si volguessin podrien embotellar á la desfeta majoria republicana.

La botella se li ha romput á las mans. Y 'l tap se li ha atragantat al gargamelló. Preparem nos ara á veure las muecas que farà. ¡Pobra *Perdiu*! ¡S' ha de patir!

El *Congrés pedagógich* va donar lloch á ün gran número d' escenas divertidas... sobre tot aquellas en que 'ls bastons van anar enlayre.

Els Lluisos ab las sevas intemperancias demanavan una lliçó y la van rebre de primera.

Un dels que més se distingiren apallissantlos, ho deya després de la brega:

—Es fer obra de cultura *obrir els caps* á la llum de la inteligencia.

Y 'ls neos no 's podran queixar: en aquest punt se 'ls va servir de amich.

La Perdiu va descobrir una conspiració tremebunda.

Estava á casa un limpia-botas y va observar que un subjecte castellá que vestia de vellut, parlava mal del Pare Nozaleda.

Aquest subjecte se 'n va anar al cap de un quart á casa de un altre limpia-botas, y allí vingui de nou descantellarse contra l' exarquebisbe de Manila.

¿No es veritat qu' es horrorós tot aixó? ¡Un sub

jecte, y castellá per afegidura, y vestit de vellut pera major ignominia, ferse limpiar las botas dos vegadas en l' espay de un quart!

Ab rahó exclama *La Perdiu*: «Aquest fet significa que hi ha uns quants subjectes que han rebut la consigna y pot ser diners (aixó no podia faltar) per anar fent atmósfera contra 'l referit sacerdot.»

Y en efecte, si l' interessat no va á Valencia serà degut senzillament á n' aixó.

A l' atmósfera que s' ha fet contra ell en els salons de limpia-botas.

Pero á lo menos li cabrà 'l consol de dir que, metafóricament, si li han donat la cossa, ha sigut ab totas las consideracions degudas á la seva elevada gerarquia.

Es á dir: ab las botas enllustradas.

Mereix un aplauso el Sr. Llussá (D. Joan) que volent adornar el saló de casa seva ab quadros al oli, va obrir un concurs, oferint 1,500 pessetas á cada un dels cinch millors bocetos que 's presentessin.

Trescents duros per un senzill boceto, ja es un premi regular dels que no se 'n ofereixen gaires en la nostra Barcelona. Pero la seva importancia puja de grau considerant que als autors distingits se 'ls confiará després l' execució de l' obra, al preu que 's convingui.

Entre tots els presentats, el Jurat compost de tres pintors y tres crítics d' art, va distingirne quatre. El públich pot visitarlos, al igual que tots els del concurs, en un dels salons del Palau de Bellas Arts.

Primer párrafo de una carta de *La Habana* que publica *La Renaixensa*:

«I

»Escoltin lo qu' en aquest moment canta un negrito del pis de baix:

»Las niñas porque soy negro
me desprecian y se van;
¡Dios mío quien fuera blanco
aunque fuera catalán!

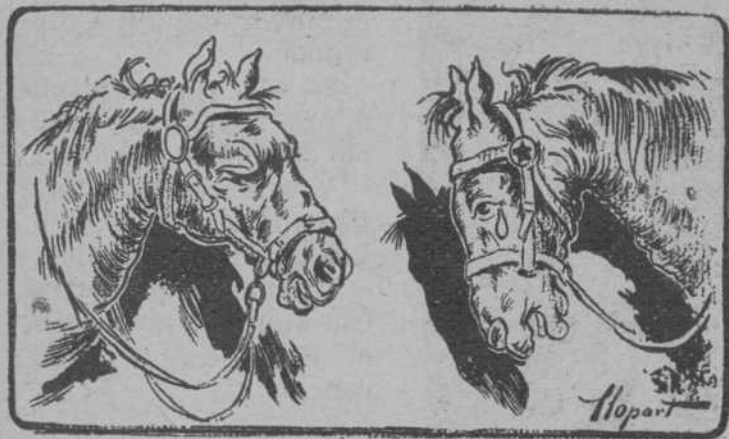
»¡Y ve de molt lluny aquesta corrandal!»
Aixís ho escriu el corresponsal y aixís ho inserta *La Renaixensa*.

Sens dupte perque cambiïn de color, y 's 'quedin blaus.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

ESPERANT ELS TRES TOMS

—Sembla que no 'ns adornan aquest any...
—¡Cá! D' ensá que tot son bicicletas, automóvils y tranvías eléctrichs, els pobres caballs aném molt per terra.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Novedad

**SOCIALISMO
Y
REFORMA SOCIAL**

POR
ADOLFO POSADA

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

GUIA

PARA EL ESTUDIO Y LA ENSEÑANZA

DE LA

CRIMINOLOGIA

por

Alfredo Nicéforo

Traducida y ampliada por

C. BERNALDO DE QUIRÓS

Ptas. 2

LO BELLO, por *Luciano Bray*. Ensayo acerca del origen y la evolución del sentimiento estético. Ptas. 3'50

LA CANCIÓN DE LA MUERTE, por *Vicente Medina*. Ptas. 2

SIETE ENSAYOS

POR **R. U. EMERSON** — *Con un prólogo de MAURICIO MAETERLINCK*
Dos tomos, Ptas. 1'50

COLECCION DIAMANTE (edición López)

Tomo 89 — Acaba de publicarse

AIRE Y LUZ

— POR EDMUNDO DE AMICIS —

Un tomo en 8.º, Ptas. 0'50

Tapas ab planxas dauradas

pera enquadernar l' any 1903 de

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Tapas sueltas, Ptas. 1'50 * Tapas y enquadernació, Ptas. 2'50

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet además un ral perá certícat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

L' HÉROE DEL «TEATRE ÍNTIM»

